

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Šárky Žmolilové a soudců Mgr. Šárky Bokůvkové a Mgr. Tomáše Ožany ve věci

žalobkyně: **Marie S.**, narozená dne xxx
bytem xxx
zastoupená advokátem Mgr. Jaromírem Jarošem
sídlem V Zátíší 810/1, 709 00 Ostrava

proti
žalovaným: 1. **Markéta K.**, narozená dne xxx
bytem xxx
zastoupená advokátkou Mgr. Blankou Morávkovou
sídlem Brněnská 104/27, 671 72 Miroslav
2. **Martina K.**, narozená dne xxx
bytem xxx
zastoupená advokátkou Mgr. Blankou Morávkovou
sídlem Brněnská 104/27, 671 72 Miroslav

o vrácení daru, určení vlastnického práva k nemovitostem

k odvolání žalobkyně proti rozsudku Okresního soudu v Bruntále ze dne 12. 10. 2022, č. j. 38 C 54/2022-124,

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu se **potvrzuje**.
- II. Žalobkyně **je povinna nahradit** žalovaným náklady odvolacího řízení 17 258,20 Kč, do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupkyně žalovaných.

Odůvodnění:

1. Výše uvedeným rozsudkem okresní soud zamítl žalobu na určení, že žalobkyně je vlastníkem podílu ve výši 2/6 (ideálních dvou šestin) na nemovitostech, a to pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - trvalý travní porost, pozemku parc. č. xxx - trvalý travní porost, pozemku parc. č. xxx - trvalý travní porost, pozemku parc. č. xxx - vodní plocha, pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - trvalý travní porost, pozemku parc. č. xxx - trvalý travní porost, pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - lesní pozemek, pozemku parc. č. xxx - lesní pozemek, pozemku parc. č. xxx - trvalý travní porost, pozemku parc. č. xxx - trvalý travní porost, pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - lesní pozemek, pozemku parc. č. xxx - lesní pozemek, pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - trvalý travní porost, pozemku parc. č. xxx - trvalý travní porost, pozemku parc. č. xxx - zahrada, pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, pozemku parc. č. xxx - trvalý travní porost, pozemku parc. č. xxx - trvalý travní porost a pozemku parc. č. xxx - ostatní plocha, zapsaných v katastru nemovitostí u Katastrálního úřadu Bruntál na LV č. xxx, obce Roudno a katastrálního území Roudno (dále jen nemovitosti) a uložil žalobkyni povinnost nahradit žalovaným náklady řízení 45 628,92 Kč.
2. Vyšel ze zjištění, že žalobkyně společně se svým manželem smlouvou ze dne 15. 11. 2017 darovali každé z žalovaných 1/3 výše uvedených nemovitostí. Dopisem z 15. 2. 2019 odvolala žalobkyně dar, což odůvodnila tím, že žalované nepomáhaly žalobkyni s péčí o umírajícího manžela, jejich otce Štěpána S., nepomohly se zařizováním pohřbu, odmítly zaplatit pohřební věnec, klientku na pohřbu nepozdravily, při smuteční mši si sedly na opačnou stranu kostela a odmítly se účastnit pohřební hostiny. Za druhé se domáhaly toho, aby s nimi klientka uzavřela dohodu, dle které by nabyly podíl o velikosti 1/3 nemovitosti, zapsány na listu vlastnictví č. xxx pro katastrální území Roudno, přičemž nepravdivě tvrdily, že se jedná o přání zesnulého manžela klientky. Svůj požadavek doplnily tím, že pokud žádosti o uzavření dohody nevyhoví, nebude žalobkyně schopna se postarat o dům a sama o sebe ve stáří a nemoci, což vnímala jako citové vydírání. Dále žalované zaslaly Krajskému soudu v Ostravě do insolvenčního řízení několik podání, v nichž tvrdily, že to byla žalobkyně, která si opakovaně dělala starosti, aby dědictví nezískali věřitelé, a dále uváděly nepravdivé tvrzení o tom, že dcera žalobkyně Pavlína B. řádně neplní své povinnosti a oddlužením sleduje nepoctivý záměr, čímž se snažily dosáhnout zrušení oddlužení dcery žalobkyně, která ji ve stáří pomáhá. Za další obvinily žalobkyni z toho, že v dědickém řízení po zemřelém Štěpánu S. předložila padělanou závěť, toto tvrzení pak poslaly i do insolvenčního řízení, kde bylo zveřejněno v insolvenčním rejstříku a dopisem ze dne 29. 11. 2018 adresovaném insolvenčnímu správci a doručeném insolvenčnímu soudu bez souhlasu žalobkyně zveřejnily v insolvenčním rejstříku citlivou informaci o tom, že jí v minulosti zemřelo několik dětí a dále sdělily svůj záměr nechat prověřit svéprávnost žalobkyně, a to pouze proto, že nabyly dojmu, že žalobkyně protěžuje svou dceru Pavlínu B. před nimi. Dále se v odvolání daru uvádí, že neprojevují takovou úctu, jako by děti svému rodiči měly projevovat, pokud označují dispoziční úkony u žalobkyně za mrhání majetkem, tak nerespektují, že žalobkyně je oprávněna se svým majetkem nakládat podle svého uvážení, a to i způsobem, který se jim nemusí líbit. Dále soud zjistil, že vztahy mezi účastníky nebyly nikdy zcela souladné, kdy žalované matce (tedy žalobkyni) měly za zlé, že protežovala svou nejstarší dceru, sestru žalovaných Pavlínu B., ačkoli ta se vůči rodičům nezachovala správně a porušila dobré mravy tím, že se dopustila trestného činu a tento se dotkl majetkové sféry rodičů. Mezi účastnicemi došlo po úmrtí otce ke zhoršení vztahů, které nebyly nikdy idylické.
3. Po právní stránce okresní soud ve smyslu § 2072 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku neshledal jednání žalovaných objektivně rozporným s dobrými mravy, kdy obě žalované

pomáhaly s péčí o svého umírajícího otce, pořídily si vlastní květiny na pohřeb a seděly v první řadě přes uličku proto, že v první řadě, kde seděla žalobkyně, nebylo místo. Rozdílná představa a nabídka žalovaných, jak naložit s domem žalobkyně, byla vnímána subjektivně a negativně pouze žalobkyní. Žalované nevyvíjely svou vůli nijak nemravně. Starost o to, aby nebyli poškozeni insolvenční věřitelé nemůže být v rozporu s dobrými mravy a uvádění pravdivých informací o činnosti sestry Pavlína B. (podnikání, pochybný dar, trestní stíhání) rovněž není v rozporu s dobrými mravy. Jestliže žalobkyně v dědickém řízení předložila závěť nepodepsanou zůstavitelem, bylo právem žalovaných přezkoumání pravosti závěti včetně trestního řízení iniciovat. Žalované vnímají protežování jejich sestry Pavlína B. a pokud byly v insolvenčním rejstříku zveřejněny citlivé informace o úmrtí dětí žalobkyně, za to žalované nenesou odpovědnost.

4. Proti rozsudku podala žalobkyně odvolání, které odůvodnila tím, že okresní soud neprovedl navržené důkazy a nesprávně zjistil skutkový stav pouze z výpovědi účastníků řízení. Žalobkyně v dědickém řízení předložila neplatnou, nikoli padělanou závěť, a k závěti se v dědickém řízení nepřihlíželo. Nebylo tedy nutné podávat trestní oznámení. Rovněž okresní soud nesprávně nevycházel ze subjektivní újmy dárce, ale z objektivního hlediska, což je v rozporu se závěry rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 1794/2018. Žalobkyně sice odmítla návrh žalovaných na vyřešení dědického řízení, avšak žalované poté vyvíjely na žalobkyni hrubý nátlak včetně zpochybňování svéprávnosti, podáním trestního oznámení a zveřejňováním citlivých informací o žalobkyni. Jednání žalovaných, byť možná právně legitimní, svou formou a obsahem způsobilo žalobkyni výraznou újmu a bylo formou nátlaku na žalobkyni, aby naložila s majetkem podle představ žalovaných. Žalované nerespektovaly vůli žalobkyně a vytvářely o žalobkyni dojem, že není schopna se o sebe a manžela postarat. Navrhla proto zrušení rozsudku a vrácení věci okresnímu soudu.
5. Žalované se vyjádřily tak, že navržení svědci nebyli přítomni žádnému tvrzenému nevděku ze strany žalovaných. Žalované se po smrti otce pokoušely zajistit péči o matku a o dům. Na žalobkyni nijak netlačily. Sama žalobkyně se pak z domu odstěhovala. Žalobkyně si působí svým jednáním újmu, kdy majetek nabytý děděním prodala pod cenou, aby vyplatila dědické podíly žalovaných. Z tohoto důvodu v minulosti podali návrh na omezení svéprávnosti žalobkyně, aby tomuto předešly. Pokud jde o závěť jejich otce, nebyla pouze neplatná, ale byla sepsána žalobkyní, avšak podepsána byla třetí osobou. Žalované se formou trestního oznámení pokusily zjistit, kdo závěť za otce podepsal. Navrhly tedy potvrzení rozsudku jako správného.
6. Z podnětu včasného odvolání žalobkyně přezkoumal odvolací soud napadený rozsudek včetně řízení, které předcházelo jeho vydání, podle ustanovení § 206 odst. 1 a § 212 věty první o. s. ř. v celém rozsahu se závěrem, že odvolání není důvodné.
7. Okresní soud z provedených důkazů podle § 132 o. s. ř. vyvodil řádná a dostatečná skutková zjištění, odvolací soud takto zjištěný skutkový stav přejímá a v podrobnostech na něj odkazuje. Žalobkyně navrhla k důkazu darovací smlouvu, odvolání daru. Tyto k důkazu byly provedeny. Výslech účastníků navrhly žalované, dále navrhly důkazy dopisy a listinami, které okresní soud k důkazu rovněž provedl (bod 4. odůvodnění). Pokud jde o svědky navržené žalobkyní (nejstarší dcera, vnučka a vnuk, lékař manžela, spolupracovník žalobkyně, bývalá starostka obce Roudno), pak by měli vypovídat k tomu, že žalobkyně byla schopna se o sebe a manžela a dům postarat a odmítala návrhy žalovaných. Svědci nebyli podle tvrzení žalobkyně přítomni žádnému tvrzenému projevu nevděku, měli by pouze potvrdit rozdílné názory žalobkyně a žalovaných na péči o žalobkyni, manžela a dům. To, že účastníci měli a mají rozdílné představy, jak naložit s rodinným majetkem a jak zajistit péči o žalobkyni, je z řízení a dosavadních důkazů (výpovědi účastníků řízení) zřejmé. Rovněž otázka případného nadměrného požívání alkoholu a tedy výslech lékaře zesnulého manžela a bývalé starostky, není v projednávané věci podstatná. Okolnost, že bylo podáno trestní oznámení, že byl podán podnět k omezení svéprávnosti žalobkyně, je mezi účastníky (i podle jejich účastnické výpovědi) nesporná, nebylo tedy nutné k důkazu provádět spis o řízení o svéprávnosti

a policejní spis. Dopisy insolvenčnímu soudu a insolvenčnímu správci okresní soud k důkazu provedl, není nutno provádět důkaz celým insolvenčním spisem. To, že byla předložena žalobkyní v dědickém řízení závět, bylo zjištěno výpověďmi účastnic, není nutno k důkazu provádět celý dědický spis. I s ohledem na právní závěr okresního soudu tedy nebylo potřeba další dokazování provádět. Neprovedení těchto důkazů svědeckými výpověďmi a dalšími listinnými důkazy navrženými žalobkyní, tedy nemá za následek nesprávnost či nedostatečnost skutkového zjištění okresního soudu.

8. Podle § 2072 zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku (1) Ublížil-li obdarovaný dárci úmyslně nebo z hrubé nedbalosti tak, že zjevně porušil dobré mravy, může dárce, neprominul-li to obdarovanému, od darovací smlouvy pro jeho nevděk odstoupit. Byl-li dar již odevzdán, má dárce právo požadovat vydání celého daru, a není-li to možné, zaplacení jeho obvyklé ceny.
(2) Odůvodňují-li to okolnosti, považuje se za nevděk vůči dárci také zjevné porušení dobrých mravů vůči osobě obdarovanému blízké.
9. Po právní stránce odvolací soud rovněž souhlasí se závěry okresního soudu, neboť ustanovení § 2072 o. z. sice vychází ze subjektivní stránky, tj. jak jednání obdarovaných vnímá samotný dárce, ale obsahuje i korektiv zjevného porušení dobrých mravů, tj. objektivní posouzení jednání obdarovaného. Subjektivní stránka musí být přítomna vždy, jinak by se dárce vrácení daru pro nevděk ani nedovolával, pokud by jednání obdarovaného nevnímал jako ubližující či nemravné. Pro rozdílnost lidských povah je toto subjektivní vnímání široké, někdo snese značně nevhodné chování, aniž by mu vadilo, někdo naopak může jako ubližující přehnaně úkorně vnímat i běžné chování obdarovaného. Okresní soud tedy správně vycházel i z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2019, sp. zn. 33 Cdo 1794/2018, který rovněž zdůrazňuje jako primární objektivní stránku - doslovně uvádí: *Rozhodujícím má být především objektivní hledisko, teprve na místě druhém má nastoupit úvaha, jak nemravné chování pocíťoval sám dotčený dárce.*
10. Z hlediska subjektivního je pochopitelné, že žalobkyně vnímala jako ubližující, že žalované požadovaly, aby nabyly zbytek majetku po rodičích; dále, že žalobkyně z návrhů žalovaných nabyla dojmu, že žalované z ní činí osobu neschopnou se o sebe, manžela a dům postarat. Žalobkyně vnímala jako ubližující i to, že žalované vznášely námitky proti oddlužení jejich sestry; dále, že iniciovaly řízení o omezení svéprávnosti žalobkyně a že musela podat vysvětlení ve věci závěti jejího manžela.
11. Z objektivního hlediska je však nutno uvést, že pokud žalobkyně s manželem vlastnili rodinný dům a rozsáhlejší zemědělské pozemky, pak s ohledem na špatný zdravotní stav jejího manžela a zejména po jeho úmrtí vyvstala otázka, jak dále s tímto majetkem naložit. Rozdílné představy členů rodiny (současně i dědiců) nejsou nijak výjimečné, a pokud žalované přednesly svou představu (tj. nabytí majetku a poskytnutí péče a bydlení žalobkyni), nelze jejich jednání označit jako nátlak a za zjevně rozporné s dobrými mravy. Pokud žalobkyně tvrdí, že byla a je soběstačná, zvládala péči o nemovitosti, o sebe a manžela, a že žalovanými nabízenou formu pomoci odmítala, pak nelze než uzavřít, že nebyl naplněn tvrzený důvod pro odvolání daru, tj. neposkytnutí potřebné péče o dárkyni a jejího manžela. Z výpovědí žalovaných pak vyplývá, že před úmrtím otce zajistily jeho hospitalizaci a že se o stav otce zajímaly. Nutno poukázat i na to, že žalovaná 2) bydlela poměrně daleko od bydliště rodičů, což jí omezovalo v možnosti poskytnout osobní péči. Okolnosti vypravení a účasti na pohřbu rovněž byly žalovanými jejich výpovědí vysvětleny a objektivně nejsou zjevně v rozporu s dobrými mravy [v lavici u matky nebylo již místo, věnec přinesly žalované vlastní a pro migrénu se žalovaná 1) hostiny nezúčastnila].
12. Pokud jde o okolnosti, jež měly přivodit zrušení oddlužení Pavlína B., pak nutno poukázat na skutečnost, že žalované uváděly tvrzení pravdivá (podnikání dlužnice, odsouzení pro trestný čin, dědická nezpůsobilost pro trestný čin vůči zůstaviteli, padělaná závět), činily je k orgánu, který byl oprávněn je posoudit (insolvenční správce a insolvenční soud). To, že žalované vnímají protežování

nejstarší dcery ze strany žalobkyně, že žalované mají za to, že žalobkyně je pod vlivem nejstarší dcery, a že vztahy žalovaných k sestře nejsou dobré, nelze žalovaným klást k tíži, neboť podle zjištění okresního soudu vztahy v rodině nebyly po delší dobu souladné. Žalovaná 2) v dopise insolvenčnímu správci uvedla, jak vnímá možný důvod pro protežování nejstarší dcery. To, že některé údaje o žalobkyni (netýkající se insolvenčního řízení) nebyly případně insolvenčním soudem anonymizovány, nelze klást zcela k tíži žalovaných. Rovněž odvolací soud tedy neshledal toto jednání žalovaných za zjevně rozporné s dobrými mravy.

13. Pokud jde o otázku závěti, pak pokud závěť nebyla sepsána vlastnoručně zůstavitelem, ani nebyla jím podepsána, avšak podpis zůstavitele byl napodoben třetí osobou, pak nelze než uzavřít, že závěť byla skutečně „padělaná“ (tj. byla vydávána za listinu sepsanou či podepsanou zůstavitelem). Je sice pravdou, že notářka odmítla k závěti vzhledem k námitkám žalovaných přihlížet a tímto mohla věc být ukončena, avšak pokud žalované od otce věděly, že závěť odmítal sepsat, a využily svého práva iniciovat trestní prověřování, rovněž nelze žalovaným klást k tíži, neboť hájily svá práva zákonných dědiců. Pokud pak žalobkyně byla nucena podat na policii vysvětlení, pak to plyne z okolností, že ona byla osobou, která závěť předložila a zpočátku tvrdila, že jde o závěť zůstavitele. Jak správně poukazuje okresní soud, sama žalobkyně posléze uvedla, že závěť sepisovala ona, nikoli zůstavitel. To, že z této závěti měla dědit pouze žalobkyně, pak je další okolnost, která vede k celkovému závěru, že ani toto jednání žalovaných tedy není zjevně rozporné s dobrými mravy.
14. Konečně otázka omezení svéprávnosti žalobkyně. Je pochopitelné, že žalobkyně vnímá úkorně, že žalované tuto možnost (v době odvolání daru) zmiňovaly, neboť je soběstačná a má za to, že žalované nerespektují její názory na nakládání s jejím majetkem. Nicméně s přihlédnutím k dalším okolnostem (v minulosti exekuce na důchod rodičů, byť ne z jejich viny); předložení padělané závěti žalobkyní; a názoru žalovaných o vlivu nejstarší dcery na žalobkyni, lze vysvětlení žalovaných, že tyto zmínky (posléze podnět k omezení svéprávnosti) učinily z toho důvodu, aby si žalobkyně svým jednáním majetkově neškodila, za akceptovatelné. Opět žalované učinily podnět k orgánu, který je oprávněn se jím zabývat, a nečinily tak zjevně šikanózně.
15. Z výše uvedených důvodů tedy odvolací soud potvrdil rozsudek okresního soudu podle § 219 o. s. ř. jako věcně správný, neboť zjištěné jednání žalovaných není objektivně zjevně v rozporu s dobrými mravy ve smyslu § 2072 o. z.
16. O náhradě nákladů odvolacího řízení soud rozhodl podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. Žalované byly v odvolacím řízení zcela úspěšné, mají tedy právo na náhradu nákladů odvolacího řízení: odměnu zástupkyně celkem 9 920 Kč za dva úkony právní služby (vyjádření k odvolání, účast u odvolacího jednání) z tarifní hodnoty 50 000 Kč po 2 480 Kč za jeden úkon a jednu žalovanou dle § 9 odst. 4 písmeno b), § 7 bodu 5, sníženou o 20 % dle § 12 odst. 4 vyhlášky č. 177/1996 Sb. advokátního tarifu, dle § 13 náhradu hotových výdajů za dva úkony 600 Kč (hotové výdaje byť pro dvě žalované jsou u úkonu právní služby činěny jednou), cestovné žalované 2) a právní zástupkyně ve výši 3 309 Kč (ujeto 420 km z Damnic do Ostravy a zpět vozem se spotřebou 6,5 l/100 km, náhradě 5,20 Kč za km a ceně benzínu 41,20 Kč/l dle vyhlášky č. 467/2022 Sb.), 800 Kč za zmeškaný čas cestou k jednání celkem 8 půlhodiny, tj. 8 x 100 Kč dle § 14 advokátního tarifu, dále náhrada za DPH 2 377,20 Kč (21 % z 11 320 Kč, kdy z cestovného se DPH zástupkyně výslovně vzdala). Žalovaná 1) má právo dle § 137 odst. 1 o. s. ř. na náhradu cestovného z Opavy do Ostravy a zpět v nákladech na veřejnou dopravu 252 Kč (MHD Opava 2 x 30 Kč, dle webu Českých drah 1 jízdenka stojí 71 Kč, dále MHD Ostrava 2 x 25 Kč). Celkem je tedy žalobkyně povinna zaplatit žalovaným náhradu nákladů řízení 17 258,20 Kč k rukám jejich právní zástupkyně dle § 149 odst. 1 o. s. ř.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je **dovolání přípustné**, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené

rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Dovolání je možno podat do dvou měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu u soudu, který rozhodoval v prvním stupni, k Nejvyššímu soudu ČR v Brně.

Ostrava 11. dubna 2023

JUDr. Šárka Žmolilová v. r.
předsedkyně senátu